

DOMOLJUB

Izhaja zvečer vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide dan poprej. Cena mu je 80 kr. na leto. Inserati se sprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Slovenskemu ljudstvu
v poduk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Semeniške ulice št. 3. Naročnina in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 3.

Št. 18.

V Ljubljani, dne 18. septembra 1902.

Leto XV.

Zborovanje katoliških nepolitičnih društev.

Shod naših nepolitičnih društev se je izvršil nepričakovano sijajno in v vsestransko zadovoljnost. Udeležba ogromna, poročila temeljita, razprave živahne, veselje splošno — vse to je priča, da se je prepotrebni shod popolnoma posrečil. Najbolj nas pa veseli, da je poleg lepega števila zastopnikov naših društev prišlo tudi jako veliko udeležencev iz takih krajev, kjer še ni nobenega društva. Videli smo, kako je najbolj pri takih padalo seme na rodovna tla in prepričani smo, da bo v kratkem obrodilo sad v obliki — novega izobraževalnega društva.

V današnjih in prihodnjih številkah prinašamo v glavnih potezah poročilo o shodu. Natančno poročilo bo izšlo v »knjižnici krščanske socialne zveze«, ki pride na svetlo v začetku oktobra. Pa tudi pozneje se hočemo v »Domoljubu« večkrat pečati z velevažnimi sklepi tega shoda.

Otvoritev in pozdrav.

V nedeljo zjutraj ob 7. uri zbrali so se od vseh strani slovenske zemlje delegati in bratje naši Hrvatje v »Katoliškem domu«.

Zastopanih je bilo 77 društev z okolu 500 delegati. Vrli gorijski fantje so prikorakali s svojo zastavo, ki se je pobratila z zastavo »Zvezino«, na kar so delegati v dolgi vrsti odkorakali v Križevniško cerkev k sveti maši. Cerkveno propoved je imel g. dr. E v g e n L a m p e, ki je dokazoval, da

ne more biti nasprotstva med vero in pravo omiko. V cerkvenem življenju temelji najvišja izobrazba duha in srca. Katoliška društvena organizacija ima neminljivo živlensko silo, ker jo oživlja resnica in pravica.

Točno ob 9. uri zjutraj se je pričelo zborovanje v dvorani »Katol. doma«, okrašeni z grbi slovenskih in hrvaških dežel. Dvorana in stranski prostori so bili natlačeno polni mož in mladeničev. Zborovanje je otvoril predsednik »Zvezinega« agitacijskega odbora č. g. L u k a S m o l n i k a r. Današnji shod je priča, dejal je govornik, da ni resnična trditev nasprotnikov, da mi katoličani poneumljamo ljudstvo. Mi hočemo omiko in to nosimo mej slovenski narod. Mi hočemo duševni kapital našega naroda naložiti, da bo nesel sto in več odstotkov. Mi preveč ljubimo slovensko ljudstvo, da bi nameravali ga poneumljati. marveč trudimo se za njegovo čast in blaginjo, ki sloni na neminljivih resnicah katoliške vere, da ga tako s skupnim delovanjem pripravimo na tisto stopinjo, da ga bo moral vsak narod spoštovati. Tu je zbran cvet naših mož in mladeničev. Če gledamo te vrste, še ne izgubimo upanja v boljšo bodočnost Slovencev in Hrvatov. (Gromovite ovacije Hrvatom.) Slovenec je vedno najbolj vesel, kadar ima med seboj brate Hrvatje. (Ponovljene ovacije Hrvatom. Klici: »Živeli Hrvatje!«) Mi tembolj pozdravljamo zastopnike hrvaškega naroda, ker so prišli na resno delo za rešitev slovenskega in hrvaškega naroda. Govornik pozdravlja iskreno mladeniče iz Slovenskih goric, ki stoje hrabro na braniku za jezik svoj in vero svojo. Posebno veseli smo teh zastopnikov, med katerimi je

na Štajerskem tako živahno gibanje, da se lahko vsa domovina s ponosom ozira na njihovo delo. To gibanje njihovo je vzgled drugim slovenskim mladeničem in bo našlo pot po vsej slovenski domovini, katero bode ravno to naučeno mladeniško gibanje rešilo pogina. Pozdravlja zastopnike od Adrije, iz ostale Primorske in Goriške, ki na podlagi sv. vere delajo za blagor in pravó emiko našega naroda. Pozdravlja zastopnike iz tužne Koroške. Bodimo vsi složni v boju za poštenost našega ljudstva; posebno pozdravlja zastopnice ženskega spola, ki vrlo delujejo v ženskih izobraževalnih društvih. Tudi ženstvo hiti z moškimi vred reševati slovenski narod! (Navdušeni „Slava!“ klici: »Živele!«) Z Bogom za narod!

Po pozdravu shod soglasno in z velikim navdušenjem izvoli svojim predsednikom dr. J. E. Kreka, ki prevzame predsedstvo in v svojem nagovoru povdarja, da bo z železno roko vodil zborovanje. Sploh nam treba več ljubezni do železa in do tega, kar se iz železa kuje, bodisi motika, plug, če treba pa tudi meč! Če tudi smo, kakor pravijo nasprotniki, majhni, a zavedamo se svojih dolžnosti in vemo vsaj, kaj smo, ko nasprotniki o sebi niti tega ne vedo. Vsakemu izmed nas odgovarja srce, da smo z duhom in telesom katoliški Slovenci in demokrati ter kot taki prijatelji ljudstva. Očita se nam, da smo mladi. Res je to, a pri tem vemo, da rastemo tako, da pri tem ne izgubimo svoje mladosti. Neizkušeni, pravijo nasprotniki o nas, da smo. A neizkušenost odvaga tisočkrat naš pogum in voljo, da se učimo. To voljo in to misel vedno ohranimo, in videli bomo potem, da to delo, ki ga pričnemo danes, doseže končno zmago!

Podpredsednikom shod soglasno izbere č. g. Zagorca iz Hrvaške, g. Mrevlja iz Dornberga, zapisnikarjema pa g. Krambergerja s Štajerskega in g. Pojeta iz Starega trga.

Notranje poslovanje „Zveze“.

K tej točki obširno poroča g. Moškerc ter stavi sledečo resuticijo:

Slovenska krišćansko-socialna zveza skrbi za povzdigo katoliško-demokratske zavesti med Slovenci tako-le:

I. V Ljubljani zbira in organizuje katoliško demokracijo.

II. Povsod po Slovenskem snuje v svojem zmislu društva, jih veče med seboj in vodi ter nadzoruje njihovo delovanje.

I.

V Ljubljani naj »Zveza« z ljudsko knjižnico, znanstveno poučnimi predavanji, socialnimi tečajji, govorniškimi sestanki, shodi, strokovnim poukom vodstvom strokovnih društev, ali pa vsaj strokovnih oddelkov, s poukom v raznih jezikih in drugih važnih predmetih skrbi za organizacijo ljubljanskega katoliško-demokratskega mislečega prebivalstva, zlasti mladine in žensk.

II.

Shod slovenskih katoliških nepolitičnih društev pozivlja vsa kršćanska slovenska nepolitična društva, naj pristopijo v slovensko kršćansko socialno zvezo. V njihovo korist naj deluje zveza tako-le:

a) pri snovanju in vodstvu nepolitičnih društev naj posreduje snovavcem in društvenim odborom z uзорnimi pravili, nasveti in ravodili; v ta namen imej vse potrebne tiskovine v zalogi: posređovanje bodi brezplačno;

b) ureja in vodi naj po zvezinih društvih predavanja in shode, zlasti s tem, da naznanja društvom tvarine, o katerih so predavanja ali shodi ravno takrat potrebni, in da preskrbi po možnosti poročevalce in govornike;

c) za zabavo naj skrbi, da se po društvih goje gledališke predstave, petje, godba in skupni izleti; ustanavlja naj tudi za organizacijo mladeničev, kjer je mogoče, telovadne in bicikliške krožke;

d) izdajaj primerne spise in knjige; zlasti skrbi za dobre igre, pa tudi za poljudne povesti;

e) določi naj zvezin znak, po katerem se morejo izpoznati člani njenih društev;

f) o vsaki javni prireditvi (obšnemu zboru, izletu, shodu, predavanju, veselici itd.) naj društva obveste zvezin odbor; kolikor je mogoče, naj se zveza po svojih pooblašćencih udeleži teh prireditev;

g) vsako leto sklicuj zvezne posvetovavne shode, kolikor je mogoče, po raznih večjih krajih naše domovine;

h) pri zveznih shodih se volijo vsako leto zvezni sveti za Štajersko, Koroško in Primorsko;

i) po pooblašćencih, ki jih določa zvezin odbor z dotičnimi zveznimi sveti, nadzoruj zveza delovanje zveznih društev, zlasti kako se upravljajo in kako izpolnjujejo svoj vzgojni smoter; po posebnem obrazcu, ki ga izdelaj odbor v sporazumu s svojimi sveti, poročajo o tem odboru; vrh tega naj zvezna društva vsaj do konca meseca suka vsako leto poročajo zvezi o svojem poslovanju po obrazcih, ki se jim o pravem času dopošljejo; na podlagi teh obojnih poročil izdelaj tajnik poročilo za letno posvetovanje;

i) »Zveza« naj skrbi za podporo slovenskih katoliških društev na jezikovni meji.

Da bo »Zveza« mogla svojo nalogo izvrševati, ji je treba trdne gmotne podlage. »Zveza« pričakuje, da se ji pridruži s celega Slovenskega mnogo podpornih članov, nadeja se, da ji naklonijo prijatelji katoliško-demokratske misli daril in volil. Od društev, ki so z njo zvezana, pa prejema tele mesečne doneske:

- a) Društva, ki imajo do 50 udov, plačajo 25 v.
  - b) Društva od 20 do 100 udov plačajo 50 v.
  - c) Društva od 100 do 150 udov plačajo 1 K,
- nad 150 članov 2 K.

G. Radoslav Nemeč od sv. Jurija na Štajerskem priporoča kolesarske in telovadne krožke, in sicer tako, da se naj kmečki fantje in mladeniči lotijo bolj telovadbe, obrtniki pa kolesarstva. Govornik popisuje krepko družabno gibanje krščanskih mladeničev v Slovenskih goricah. Redna so predavanja o gospodarskih stvarih. Vsakdo je pa tudi ud kake cerkvene družbe, Marijine ali Alojzijeve. Priporoča, da naj si mladeniči po tem zgledu povsod snujejo društva.

G. Alojzij Vakaž od Sv. Ane na Štajerskem pravi, da je donesek posameznih društev previsoko nastavljen. G. Zemljič iz Kapele podpira to misel ter hkrati predlaga, naj bi se naprosile pomožnice, ki bi pomagale društvom, da zmagajo ta donesek. Društvom ob jezikovni meji naj bi se kar moči pomagalo. V tem smislu dostavi dr. Krek točko i) k Moškerčevi resoluciji.

G. Janez Kotar od Sv. Križa pri Litiji priporoča, naj se »Zveza« ozira na vsa društva in naj nikar ne dela preveč izjem pri pobiranju denarnih doneskov. G. Jožef Gostinčar zagovarja predlog poročevalcev, da doneski nikakor niso previsoki. Pomisliti treba, da bo novo življenje v društvih ista tudi gmotno bolj povzdignilo. Nasprotniki mnogo več žrtvujejo za slabo stvar. G. Zemljič opozarja, da društva ob jezikovni meji že itak težko izhajajo in potrebujejo dobrotnikov, ki jim pomagajo. Doktor Krek omeni na to, da bogoslovci in »Daničarji« nabirajo knjige, ki jih po »Zvezi« pošiljajo potrebnim obmejnim društvom. G. Rejec iz Dornberga pravi, da je prevelik skok od 50 do 150 članov, naj bi se ustavil vmes še kak oddsek. Slednjič se sprejme resolucija v zgoraj navedeni obliki.

G. Ivan Gostinčar predlaga, da naj se zida v Ljubljani »Zvezin dom«. Vsako društvo neobhodno potrebuje prostorov, da se razvija. Posebno »Zveza« mora imeti hišo za svojo pisarno, za knjižnico, zborovalno dvorano itd. G. Mat. Rihar (D. M. v Polju) je zoper to resolucijo, ker je tako podjetje preveč riskirano. G. Moškero omenja

tehtnih vzrokov, ki govore za zidavo »Zveznega doma«. To je ideal, za katerim se mora stremiti. A žalibog zdaj še manjka one požrtvovalnosti, ki bi podala zadostnih gmotnih sredstev. G. dr. Krek predlaga slednjič resolucijo, ki se sprejme v sledeči obliki:

Odboru »Slov. kršč. soc. zveze« se naroča, da premišljuje, kako bi se čim preje v Ljubljani dobil »Zvezin dom«.

Izseljevanje. — Medsebojna pomoč društev. — Pravno varstvo.

K tem točkam govori dr. Lampe, naglašujoč sledeče misli:

»Zveza« mora imeti pred očmi vse veliko delo, ki je potrebno za ohranitev vsega slovenskega ljudstva. Mi se ne damo premotiti od malenkosti, ampak zavedajmo se, da kujemo zdaj v »Zvezi« verigo, katero moramo položiti okoli cele zemlje. Dolej smo se še premalo bavili z izseljevanjem slovenskega ljudstva. A izseljevanje je stvar, s katero moramo računati. Mi ga ne bomo ustavili, ravno nasprotno: Čim bolj se izpopolnjujejo prometna sredstva, in čim bolj se odpirajo tuje zemlje, tem večje bo izseljevanje; k Ameriki, Vestfalski in k Egiptu nam v najkrajšem času morda pride še Sibirija. Zato pa mora »Zveza« naših nepolitičnih društev prevzeti regulacijo izseljevanja ter hkrati skrbeti za vrnitev v domovino.

Potrebna je zveza z enim parobrodskim društvom, ki bi bolj po ceni prevažalo Slovence in jim dajalo drugih potrebnih ugodnosti. »Slovenska kršč.-soc. zveza« stopi v dogovor s »Kr.-kat.-slov. Jednoto« v Ameriki. Ti dve organizaciji imata dovolj moči, da to uredita. Udje naših društev bi prestopali v slična tamošnja društva. Tako bi užival vsak Slovenec tudi v tujini varstvo in korist naše organizacije. Preskrbeti bi bilo treba, da se pošiljanje denarja pesreduje boljše kakor dozdej ter ljudstvo obvaruje škode zlasti pri menjavanju. Mnogo je slovenskih mož v Ameriki, a si ne upajo priti v domovino, ker niso zadostili svoji vojaški dolžnosti in se boje kazni. »Zveza« naj prosi pri Nj. Veličanstvu amnestije za nje. Velika rana naših izseljencev so premnogi divji zakoni; ljudje niso pri tem sami toliko krivi, kolikor nemožnost, preskrbeti si v tujini vseh potrebnih listin za poroko. »Zveza« naj bi preskrbovala takim ljudem tudi poročne liste.

Lep zgled imamo v nemškem Rafaelovem društvu, ustanovljenem leta 1848. Ta ima svoje zaupnike po vseh večjih pristaniščih in stori neizmerno mnogo dobrega. Le en zgled! Zastopnik

Schlösser v Bremenu je od l. 1873. do 1886. sprejel 165.753 varovancev, jim maševal in pridigal 1126krat, sprejel 30.126 pisem, na katere je dal potrebni svet, in pod njegovim nadzorstvom se je izmenjalo denarja za 5.332.547 mark. Če so Nemci potrebni tam doma takega varstva, koliko bolj Slovenci!

Pa tudi doma v ožji domovini je medsebojna pomoč društev nujno potrebna. Skrbi naj se, da bratska društva svoje članе med seboj tudi gostoljubno sprejemajo, kakor je n. pr. vpeljana pri kat. društvih rokodelskih pomočnikov. Če pride pomočnik v tuj kraj, dobi prenočišče tam zastoj, če se izkaže, da je član takega društva drugod. Društva naj si dajejo drugo drugemu govornikov in si pomagajo pri predstavah. Garderobo za ljudske igre naj si naredi več društev skupaj. Tudi pri izletih naj se združuje več društev, da se člani bolje spoznajo med seboj ter dobe večje zaupanje v svojo organizacijo. Pri skupnih nevarnostih naj tudi skupno postopajo vsa enako. Slednjič mora pa »Zveza« tudi materinsko paziti nanje, da katero ne zaspi ali se mu kaj drugega ne primeri.

Važna stvar je pravno varstvo. Sicer je težko zdaj še to potrebno organizacijo razširiti na vsa društva, a mogoče je za zdaj že pri društvih tovarniških delavcev. Delavec trpi mnogo krivic, a si ne ve pomagati, ne ve, kje iskati pomoči, ali pa se boji velikih stroškov. Tako je zlasti pri zavarovanju proti nezgodam. Rzsodišče za naše delavce je v Trstu. Tam jim je pa skoro nemogoče iskati si pravice. Pri takih krivicah, ki se tičejo stanovskega razmerja delavcev, recimo, da se prekrši delavska pogodba, tovarniški red, izkorišča s truckom itd., je dolžnost organizacije, da vstopi za posameznika in ga brani z vsemizakonitim sredstvi.

Govornik predlaga glede teh stvari primerne resolucije.

G. Zagorac govornika zahvali za res poučno predavanje ter omenja velike važnosti teh zahtev za Hrvate. Skrb za izseljence naj bi bila Slovincem in Hrvatom skupna; kadar se izvede ta organizacija, naj jo Slovenci raztegnejo i na Hrvate. Dr. Krek nato dostavi, da je »Zveza« že v dogovoru z »Rafaelovim društvom«, katero je obljubilo, da bo podpiralo Slovence. (Odobranje). Nravno bedo divjih zakonov je govornik videl na Vestfalskem. Tu se mora pomagati. Govornik je posredoval zanje pri ministerstvih in se je dalo mnogo popraviti. Treba je skrbeti tudi za naše

ljudi v srbskih in rumunskih gozdih. Tam je treba prav misijonskega dela.

G. Rejec (Dornberg) priporoča, naj društva pazijo na to, kakšne elemente imajo med sabo, in naj se varujejo škodljivcev.

K pravnemu varstvu se oglasi gospod del. tajnik Jožef Gostinčar, ki naglašava važnost tega vprašanja za delavske stanove. Železničarji so posebno potrebni brambe. Morajo si priboriti s pravdo svoje pravične podpore in zato morajo imeti odvetnikov. Tudi v drugih strokah je podobno, zlasti pri železničarski obrti, kjer se zgodi mnogo nesreč. V »Zvezi« se naj uvede pravno varstvo najprej za njena delavska društva. Vsako društvo naj pa zdaj takoj sprejme že v pravila določbo, da ima pravico osnovati si pravno varstvo. Zlasti strokovna društva tega ne smejo pozabiti.

G. Jeriha (Vevča) pravi, da se ni bati velikih stroškov, ker izkušnja uči, da tam, kjer je uvedeno pravno varstvo, po navadi ni mnogo tožba; ko podjetniki in zavarovalnice vidijo, da so delavci organizirani in zmožni za brambo, je takoj mnogo manj krivic. Že tak sklep sam na sebi pomeni velik napredek in stroški potem niso tako veliki. Ko še G. Moškerc podpira predlog, se sprejmejo sledeče resolucije:

„Slov.-kršč.-soc. zveza“ naj poskrbi, da se oživotvori ljudska pisarna, katero je priporočil drugi slovenski katoliški shod v svojih sklepih (V. 6.), kje naj dobivajo društveni člani pouk in svet. Naj se sestavi v ta namen strokovnjaški odbor za finance, prometne, pravne in potrebne strokovne zadeve. Nastavi naj se tajnik, ki sprejema vprašanja in poskrbi, da dobe člani pravniški odgovor nanja.

Iz te osrednje ljudske pisarne v Ljubljani naj se oskrbi, da dobe člani tudi dejansko pomoč, kadar jim je potrebna, da dosežejo pravico posebno v slučajih, ki se tičejo njih stanovskega razmerja. V ta namen naj plačujejo posamezna društva primeren donesek. Zato naj dobivajo udje odvetniško pomoč, če le možno brezplačno. V slučajih, ko je braniti člana proti kapitalističnemu izkoriščevanju, prevzame organizacija njegovo brambo.

Predsedstva posameznih društev ali v to izvoljeni zaupniki posredujejo med osrednjo pisarno in med pravne pomoči potrebnimi člani. V pravila vseh delavskih društev naj se privzame določba, da imajo pravico osnovati pravno varstvo.

Shod slovenskih katoliških nepolitiških društev izjavlja: »Zveza« naj izkuša razširiti delavsko tajništvo v Ljubljani v ljudsko pisarno; po njenem zgledu naj se osnujejo take pisarne tudi po drugih večjih krajih; »Zveza« naj stori vse potrebno za pod-

poro in pomoč slovenskim in hrvaškim izseljencem, zlasti v Ameriko.

Skrbi naj, da se ojači vzajemnost med društvi; vsak član kakega zveznega društva naj najde, kjer koli pride med bratsko društvo, prijateljsko vestransko podporo.

Pozor pred agenti.

„Domoljub“ je pred kratkim prinesel svarilo, naj se ljudje varujejo agentov. Toda sleparjenje teh ljudi presega vse meje in nas sili, da pribijemo nekaj slučajev v svarilo zlasti pred zavarovalnimi agenti.

Poročal je že „Domoljub“, kako je opeharil neki agent več ljudi v okolici Polhovega gradca z lažjo, da je poslan od „Vzajemne zavarovalnice“ in na vse mogoče načine hvalil „škofovo“ zavarovalnico. Zdaj se po Dolenjskem klati kar cela kopica agentov in poskušajo zavarovati ljudi na enak način kakor v Polhovem gradcu. Pomagajo si z lažmi, ker ljudje dobro poznajo radodarnost znanih bank ob času požara. Pred nekaj leti je pogorelo v vasi Ošterc Križenske fare pri Kostanjevici več poslopij in banka nesrečnim posestnikom ni hotela izplačati vse zavarovalnine, ampak nekaterim le polovico ali še manj. Zato pa ljudje te banke poznajo in zato jim hrbet obračajo, treba je tedaj laži, ako hočejo dobiti kakega zavarovanca.

Tako je hodil po škofjeloških hribih agent neke zavarovalne družbe in kar naravnost jemal police neke druge zavarovalnice. Zavarovanci se sami niso odpovedali pri prejšnji zavarovalnici, agent jih tudi ni, ampak zavaroval pri novi. Nekateri so postali zdaj tako srečni, da so bili kar pri dveh, (znan nam je slučaj, da celo pri treh) zavarovalnicah zavarovani. Vsaka zavarovalnica ima namreč svoje postave, po katerih se mora zavarovanec v gotovem roku odpovedati. Ako se ni odpovedal, zavaruje ga banka kar sama za deset let nadalje.

Sleparija je pri tem počenjanju prikupela do vrha. In to tembolj, ko ti brezvestni ljudje dajejo otrokom svete podobice, da bi se s tem prikupili mamici in vjeli kakega kalina za svojo zavarovalnico. Edini cilj večini agentov je le krona, katero dobi za vsakega novega zavarovanca. Ne smili se mu kmet, ki ima ogromne stroške, ko se zaplete v tožbo z banko, ako noče plačati dveh ali še celo treh zavarovalnin. Kaj pa pravijo k temu oblasti? Molče gledajo počenjanje teh ljudi. Čakajo menda, da bo mera ljudske nevolje polna in si kmet sam začne delati pravico. In tako bo on potem dvakratna žrtva, vse le vsled brezvestnih agentov!

Varuj se torej agentov in pazi, kaj podpišeš! Zlasti ne verjemi ptujem agentu, katerega mogoče danes prvikrat in zadnjikrat vidiš! V korist ljudem ima pa zlasti naša „Vzajemna zavarovalnica“ v vsakem večjem kraju sposobnega poštenega in domačega človeka, ki ti rad in tebi v korist preskrbi zavarovanje pri domači zavarovalnici, ki je cenejša in zanesljivejša kot druge. Da se boš pa mogel pri domači zavarovati, odpovedati se moraš pri dosedanji in sicer toliko pred potečenim zavarovalnim rokom, kakor ti povedó postave dotične zavarovalnice. To boš pa sam težko dognal, ker so dotične določbe v nemškem jeziku in tako drobno tiskane, da bi bilo treba drobnogleda, ako bi hotel sam prebrati. Naj ti prebere kak pošten domač človek, agentov se pa varuj, ako hočeš biti dobro zavarovan!

Nov izbruh Mont Pelee-a. Martiniški vulkan je neprestano bruhal že od 15. m. m., posebno močen izbruh se je pa pojavil 28. m. m. Bobnenje se je čulo že od davno poprej in sicer v veliko daljavo. Pepel je pokril ladije daleč na morju. V noči dne 30. avg. so se pojavili trije izbruhi. St. Pierru se ni mogel nihče približati. Prebivalci kraja Le Carbet so pobegnili sredi noči v notranji del otoka. Z vsemi razpoložljivimi čolni so odvažali ljudstvo z obrežja v Fort de France. A tudi tu ni bilo miru, ker je morje poplavilo velik del mesta. Porušeni in pokončani so kraji La Carbet, Morne Rouge in Ajopa Bouillon. — Blizu 3000 oseb je mrtvih in do 1500 ranjenih. Nad eno miljo dolg del otoka se je po izbruhu pogreznil v morje.

Čuden blisk. V Flone, v majhnem belgijskem mestu, so ravno prav pridno plesali, kar naenkrat udari strela v hišo. Plesalci in plesalke so kar okamneli na svojih prostorih. Ko so se zopet zavedli, so s strahom zapazili, da so postali črni ko zamorci. Strela je šla namreč skoz dimnik v zemljo in je pri tej priložnosti vse saje razpršila po plesni dvorani. Razun par osmojenih oblek ni bilo nobene druge škode.

Vreča s človeškimi kostmi. Na Dunaju je neki policaj ustavil nekega sumljivega človeka, ki je nesel težko vrečo na hrbtu. A ta, Anton Vincenc bilo mu je ime, je takoj vrgel vrečo z ramen na tla, kakor hitro je zagledal policaja, in je začel bežati. Le z največjim trudom osrečilo se je policiji ga dohiteti in aretovati. Ko so pregledovali vrečo, našli so v njej človeške kosti. Vincenc se zagovarja, da je našel te kosti pri kopanju nekega kanala na Dunaju in da jih je hotel nesti sedaj na pokopališče da jih pokoplje. Z vso zadevo se peča sodnija.

Listek.

Agitator.

(Iz spominov ljudskega prijatelja.

(Zabilježil Podgoričan.)

(Dalje.)

»Kaj? Mi naj gremo vun? — Mi, ki smo tukaj vsak dan?« vpije Podlipar. »Mi naj se umaknemo tej sodrgi?«

»Šmit, vina gor!« upije Groznik. »Danes jaz plačam!«

»Pereat Zalogar!« zaupije pristav.

Kaplan prebledi, stopi k Zalogarju in ga ustavi. Ker ni imel zvonca, da bi zvonil, maha in ploska z rokami, in ko se mu je zdelo, da bode mogel preupiti vse, spregovori:

»Gospoda! Jaz prosim mir. Mi se nismo prišli prepirat. Prosim poslušajte!«

»Mi ne maramo poslušati«, upijejo nekateri.

Kmetje se potegnejo za kaplana:

»Mir!... Mir!... Mir!...«

»Ali bode kaplan vam kaj posodil, ki nima nikoli dovolj bire?« zaupije Groznik in se spusti v ono gružo kmetov, med katero je imel največ svojih znancev.

»Vi hočete poslušati krivega preroka, ki pravi, da vina ne sunete piti«, se oglasi Mokomerec. »Kaj boate pa z vinogradi in vinom, možje! To je kriv prerok. Zapeljal bi vas rad!«

»Kaplan naj gre v cerkev, Zalogar pa v luknjo, ker hujska«, upije nekdo.

Tako so se prepirali semintja, ropotali s stoli, premikali mize, rožljali s kozarci in se smejali. Groznik je bil nekaj kmetov zapodil iz sobe; odšli so škrtajoč. Nekateri so se zbal zameriti se gospodi, od katere so bili odvisni tako ali tako, zato so se izmuzali za drugimi, dasi bi bili še radi dalje poslušali. Kaplanovih prijateljev je bilo manj in manj, a nasprotniki shoda so dobivali vedno večjo moč; v sobo so prišli še oni, ki so stali pred vrati. Hrup je naraščal. Sedaj so stopili proti gospodi nekateri razumnejši kmetje in se kregali, drugi so se smejali in spakovali Zalogarju, kaplan je prosil in miril.

Hribar je bil ves v ognju. Kregal se je s Flajšmanom, ki ga je nagovoril:

»Ali si tudi ti tako neumen, da se ti ljubi poslušati?«

»Neumen? Sedaj naj bi bil neumen, ko poslušam nauke v svojo korist? Neumen sem bil takrat, ko sem poslušal vas in druge, ki ste se odebelili od naših žuljev.«

»Hahaha! Glejte ga, kako se dela modrega in učenega! Kdo te je pa tako naučil?«

»Mrena mi je padla raz oči in sedaj dobro vidim vas in druge, pa tudi naše stanje.«

»Ali vam bode ta pomagal?« vpraša zaničljivo Flajšman in pokaže na oder.

»On ne! On sam nam ne obeta ničesar! Kaže pa nam pota in sredstva, s katerimi si opomoremo, ako si hočemo. Poslej si bomo sami gospodarili.«

»Hahaha! Sami? Norci!«

Flajšman se obrne drugam.

»Norci smo bili!« zaupije za njim Hribar.

Kozarček ga sune pod rebra.

»Kaj se togotiš? Ti se tudi za prazen nič preganjaš. Pij rajši, pa vesel bodi in dobre volje, zakaj take ure ni vsak dan.«

To reka nese kozarec k ustom, a Hribar ga udari po roki, da mu pade kozarec na tla.

»Sramuj se! Ali si ti mož, ki poljublješ danes tiste, ki te bijejo! Fej! Za kozarec vina bi prodal svojo dušo.«

Kozarček se razsrđi, ko vidi vino, s katerim si je hotel poplakniti grlo, na tleh.

»Ali si mi ga požrl?«

Med tem je razburjenje rastlo. Okrog odra so se zbirali trgovski pomočniki, hlapci in drugi malovredni ljudje, in kadar je hotel Zalogar, ki se jim je vedno posmehoval, govoriti, začeli so kričati, kakor bi bili obsedeni. Med tem odpre Šmit vrata, ki so se odpirala na dvorišče. Tisti hip pa zaupije nekdo:

»Vun ž njim!«

»Vun ž njim!« je zarjavelo, kakor na dano znamenje mnogo glasov in več rok se je stegnilo po Zalogarju.

Predno je kaplan spoznal, kaj se je zgodilo, so že pahnili hlapci Zalogarja skozi vrata na dvorišče, da je ondi padel v smeti in prah.

»Izborno! Izborno!« je upila gospoda, ploskala in se gnetla k vratom, da se poroga premaganemu agitatorju.

Kaplan je bil ves bled od nevolje. Ko vidi, kaj se je zgodilo z agitatorjem, pograbi njegov klobuk, ga zavihti v zraku in zavpije:

»Možje, sedaj ste videli, kakšna je vaša svoboda, kakšna je vaša pravica!«

Po teh besedah skoči z odra in si naredi gaz do vrat, Hribar in nekateri kmetje pa za njim.

Zalogar si je ravno brisal prah, ki se je držal suknje in gospoda se je izborno zabavala ob tem

prizoru. Ploskala je, krohotala se, in notarka je upila:
»Pereat! Pereat!«

Pristav in še nekateri drugi so ji pomagali.

»Gospod Zalogar, ali ste se pobili?« ga vpraša kaplan in mu poda roko.

»Ah, to ni nič!«

»To je nesramno!«

Vsak po svoje, gospod kaplan! Gremo nazaj?«

»Ah, nikdar! Nikdar!« pravi kaplan, a gospoda se je zakrohotala.

Kmetje so se zbirali okrog kaplana in agitatorja in že so se pogovarjali med seboj:

»Zbijmo jih! Strimo jih!«

»Za božjo voljo, nikarte!« jih pogovarja kaplan.

Zalogar pa se obrne k gospodi, zadovoljnost in dobra volja mu je sijala na obrazu, pa spregovori:

»Gospoda slavna!... Vaš trud je zastoj. Zlahkoto ste vrgli mene iz sobe, sedaj pa vrzite še iz ljudskih src in spomina ideje, ki jih je sprejelo na današnjem shodu, ako morete! Živela socijalna ideja!«

Kaplan ga potegne s seboj in odide s kmeti, katerim je bil namignil, ker se je bal izgredov.

»Pereat Zalogar! Pereat kaplan!« je hrumela družba na dvorišču, dokler so jih videli.

»Izborno! Izvršno! Krasno! Interesantno!« častitali so drug drugemu notar, pristav, Groznik, Flajšman in drugi, ki so se vračali v sobo in sedali k mizam.

Notri je bilo pa še precej takih kmetov, ki so radi pili.

»Takih norcev pa še nisem videl, kakor je ta Hribar. Sedaj še vina več ne mara;« je pripovedoval Kozarček.

»Saj se bo še kesal, ker se oklepa onih«, pravi Flajšman.

Zmagovalci sedejo k mizam, da proslave svojo zmago, ki je bila tako sijajna, tako odločilna.

»Vina gor! Vina na mize!« je kričal Groznik. »Danes sva s Flajšmanom plačnika za vse. Pijte, veselite se, gospoda moja.«

In gospoda se je veselila, hlapci so rajali in kmetje, ki so bili še ostali, so pili.

»Gospodje so nekaj vredni, ki dajo za vino,« je kričal Kozarček, da ga je slišal Groznik.

»Le pijmo ga na njih zdravje«, pravi drugi.

Pa so pili in se veselili.

Pristav ga je imel že malo pod kapo, ko se vzdigne in potrka z nožem po kozarcu.

»Silentium!« zaupije Podlipar.

»Gospoda moja! Današnji dan se bode svetil z zlatimi črkami v zgodovini našega naroda. Vesten in nepristranski zgodovinar bode bilježil, da se je

ob našem slavnem Št. Jakobu razbilo sovražno valovje, ki je hotelo zagrniti vso deželo v temo in spraviti dobro in pošteno ljudstvo v najhujšo odvisnost. Dovolite, da jaz prvi napijem junakom, ki so nam priborili najslavnejšo zmago zadnjih let, katerih spomin nikdar ne bode umrl. Jaz jim kličem iz dna svoje kipeče duše: Slava jim na veke! Pozovem vas vse, častiti zbor, da zaorite gromovito: Slava!«

»Slava! Slava! Slava!«

Takrat so pa že držali Mekomerec, Bibolez in še nekateri drugi pristava na rokah in ga nosili po sobi vsled česar je priklopelo veselje do vrhunca.

»Vi ste junak današnjega dneva, gospod pristav, je dejala milostljiva gospa notarka, ko so ga prinesli nazaj. »Moj mož je že dal brzojaviti na vse strani, da izvedo povsod naši somišljeniki, da je sovražni zmaj strt.«

In sedaj so se oglašali junaki, ki so izvojevali to »slavno« zmago in ravno med zadnjimi ni bil naš Bibolez.

On je pokazal strmečim ljudem svoje orožje. Dejal je:

»Ali ste videli, kako so kihali ti kmetje? To sem jih navihal. V nekem predalčku sem našel še nekaj spridene paprike, pa sem jim namešal med tabak, in sem ga nasul v tobačnico. Zato so tako kihali, da so kar poskakovali, zato jih je tako peklo. Ej, še jih bomo!«

»Slava! Slava!«

* * *

Med tem, ko je družba pri Šmitu plavala v zmagoslavju, so polagali v kaplanovem stanovanju temelj združni organizaciji. Bili so kaplan, Zalogar in kmetje, ki so bili zvesti kaplanu. Vsi so bili zbegani, pa tudi raztogoteni, a Zalogar jim je kmalu vliil v srce novega poguma, da so goreli za agitatorjeve ideje.

»Možje, na noge! Pomagajte si! Cesar nam je dal postavo, Bog pa zdrav razum, da si pomagamo, ako hočemo!«

Te besede je dal agitator zvečer kmetom na pot, ko so odhajali. Odhajali so naudušeni.

Pri Šmitu je bil še velik vrišč, ko pridejo mimo. Postoje in poslušajo. Iz sobe je donela že znana himna:

Presladko je vince
Iz trške gorice;
Iz trške gorice
Je vince sladko.

Zato ga pa pijmo,
Veseli hodimo!
Saj vinca nam zmanjkalo
Nikdar ne bo.

Izmed drugih glasov se je razločeval zlasti hripav kmetijski glas, ki je izkušal jemati „čez“.

„Ali ga slišite? To je Kozarček!“ pravi Heibar in jeza ga obide. „Ta je tako neumen, da bi sam sebi citral, kadar bi ga na vislice vlekli. Izdajalec!“

„O, čast Bogu, da sem premagal izkušnjavo“, vzdihne hvaležno čevljarček Smola. „Jaz bi bil ravno tako neumen, kakor Kozarček, ako bi se bil udal pijači. Čast Bogu in mojemu patronu!“

Kmetje so šli naprej, gospoda je pa praznovala zmago še dalje v noč. Še le drugega dne opoldne je prikolovratil v Dolge Poljane.

„Saj pravim, ko bi gospodov ne bilo, tega Groznika, Flajšmana, še Bibolezu ne morem kaj reči, pa bi ne bilo mogoče živeti. Ah, kako je bilo vse prijazno z menoj, celo notar in pristav sta govorila z menoj, in notarki bi bil lahko vse maslo prodal, ko bi ga kaj imel.“

Tako je pripovedoval Kozarček, ako ga je kdo hotel poslušati.

Politični razgled.

Državni zbor se snide po poročilu dunajskih listov v prvi polovici oktobra, baje že 6. ali 7.

Nagodbena pogajanja se še vedno vrše in še vedno ni nobenega uspeha; in marsikdo se boji, da sploh ne pridejo ministri obojestranskih vlad do edinosti. Na merodajnem mestu se nujno želi, da se srečno završi dolgotrajno obravnavanje. Vedno se le poroča, da je rešenih veliko težkoč, toda kaj, ko se vselej prideva, da je pa veliko še nerešenih. Trdi se, da imajo sedaj ministri zadržna posvetovanja, da se za izvenparlamentarno komedijo pričinja boj v parlamentu. Vsekako se stvar samo zavlačuje in tisti, ki se bodo nazadnje v pest smejali, bodo — Ogrji.

Češko-nemško spravno vprašanje se po zatrjevanju dunajskih parlamentarnih krogov začne 5. septembra z vso resnostjo reševati. Kakor hitro se ministerski predsednik povrne od ministerskih posvetovanj iz Budimpešte, brž prične posvetovanja s češkimi voditelji. Povabila v ta namen so dotični voditelji že prejeli. Od tega uspeha je seveda odvisno, kdaj se potem skliče državni zbor. Češki listi že vedo poročati, da je Koerber pripravil za ta posvetovanja načrt; v njem sta dva predloga, eden v prilog Čehom, drugi Nemcem. Ta dva predloga sta temeljna kamna za češko-nemško spravno stavbo; o njuni vsebini listi še ničesar ne vedo in se tudi o prvotni vesti še ni zanesti, če ji ne sledi prej ali slej kak vladni preklic. Dandanes je politika že taka, da tisti dobro vozi, ki ji ničesar ne verjame. Grozijo pa Čehi vladi vedno bolj z obstrukcijo; ne strinjajo se pa vsi češki voditelji in v tem oziru še ni nikakega sklepa strankinega vodstva. V javnosti so se dosedaj oglasili le trije znamenitejši češki voditelji; prvi dr. Stranisky, ki zahteva zadoščenja za odpravo jezikovnih naredb; drugi dr. Pacak, klubov načelnik, ki pravi, da se mora dovoliti Čehom tudi

vseučilišče na Moravskem, in končno dr. Začek, ki je proti temu, da bi se že sedaj pretilo vladi z obstrukcijo. Poglavje o zadnji torej sploh še ni rešeno, rešilo se bo šele pri skupnem posvetovanju češkega kluba. S tem načinom reševanja češko-nemškega spravnega vprašanja so kaj malo zadovoljni Poljaki. V njih imenu piše „Gazeta Narodowa“: „Mi Poljaki, imamo tisoč razlogov, da se okrepi ustavni zakonski položaj in mir v državi. Zato moramo delati na to, da se sporna vprašanja, od katerih zaviši edinstvo parlamenta in parlamentarizma, ne rešujejo izven zbornice, v zaupnih pogovorih načelnikov, marveč javno v zbornici. Zato naj se snide državni zbor in začne reševati taka vprašanja.“

Cesar Franc Jožef potuje v Rim. Delajo se že priprave, da se to potovanje izvrši na način, ki ne bi žalil ne Vatikana in ne Kvirinala.

Krščansko-socijalnega shoda v Tridentu zadnji dan avgusta se je udeležilo nad šest tisoč delavcev ter bilo zastopanih na njem do tri sto društev.

Štajerski konservativni deželnozbornski poslanci so že opetovano dobili številne dokaze zaupanja od strani svojih volivcev, ki vedo ceniti njih vsestransko skrb za srednji in nižji stan. Zlasti se odlikuje zaupnica, ki jo je prejel kot načelnik kluba poslanec Hagenhofer od dveh občin na Zgornjem Štajerskem. „Prejmite člani vašega kluba — tako se glasi glavna vsebina — od podpisanih kmetov najodkritjejšo zahvalo za vaš odločni in moški nastop v našo korist v vseh vprašanjih, ki se tičejo kmetškega stanu v javnem življenju. Mi smo vam sicer vedno hvaležni, a da smo vam hvaležni še prav posebno ravno sedaj, temu vzrok je to, ker smo povodom deželnozbornskih razprav o deželnem volilnem redu prav posebno spoznali, da je vaša stranka edina, ki se poteguje za naša prava.“

Deželni glavar štajerski, grof Attems se neki kmalu umakne in mu bo bržkone nasledoval grof Kottulinsky; koroški deželni predsednik, baron Fraydenegg, tudi gre, naslednik knez Hohenlohe.

Votilna preosnova za koroški deželni zbor. V zadnjem zasedanju koroškega deželnega zbora sklenjeni zakon glede premembe deželnozbornskega volilnega reda je dobil cesarjevo potrjenje. Prihodnje deželnozbornske volitve se torej že vrše tajno in naravnost. To vest bodo z veseljem pozdravile vse one koroške stranke, ki so morale vsled zastarelega volilnega reda prenašati kruto premoč umetne nemško-nacionalne večine, predvsem pa zatirani Slovenci, ker sedaj izgubi vso veljavo in moč kruti terorizem od strani nemško-nacionalnih velikašev. Seveda krščanski socialci tudi znajo ceniti take volitve in pričakujejo od njih mnogo uspeha za svojo stvar. Zanimivo je, da so se še soc. demokratje naveličali nemško-nacionalnega terorizma ter spoznali, da je nemška ljudska stranka najbolj nazadnjaška na vsem božjem svetu. Torej se tudi na Koroškem časi temeljito preminjajo.

Štajerski soc. demokratje so se na svoji zadnji deželni konferenci precej razprli. Stranka se je ločila v pristaše strankinega glasila „Arbeiterwille“ in somišljenike sodruga Marschetza, ki z vod-

svtom lista ni zadovoljen in ki hoče v bližnjem času odkriti razne lepe stvari, posebno še proti načelniku strankarske blagajne. Ta Marschetzova stranka si ustanovi nov list z imenom „Der Volksanwalt“ (Ljudski odvetnik). S tem se bo razdor seveda še poostril. — Istotako se hudo prepirajo italijanski socialisti. Glavni vodje z glasilom „Avanti“ so se namreč vpregli v vladni jarem, kar pa mnogim s drugom ne ugaja. Kuhalo se je že dalj časa med njimi, sedaj je prepir butnil na dan v obliki opozicije. V Genui so imeli minule dni velik shod, na katerem so najprej izrazili svoje ogorčenje nad izpremenjeno pisavo „Avantijevo“, potem pa soglasno sprejeli resolucijo, ki poziva vse one soc. poslance, ki podpirajo vlado, da odlože mandate. Enako izjavo so sklenili v Pizi. Rimski voditelji se sicer sedaj še ne boje za svojo kožo, toda če se jim ne posreči na kak zvit način pomiriti razburjenosti, tedaj bo razdor posegel na široko in slava soc. poslancev splava po vodi.

Nemiri v Zagrebu. Pred nedavnim je prinesel v Belgradu „Srbski književni Glasnik“ članek, poln psovok in grdih napadov na hrvatski narod, češ da Hrvati niso narod, da niso nikdar imeli svoje države in da je tudi ne morejo imeti, ampak se prej ali slej poizgube med Srbi, ki so pozvani, da v medsebojni borbi hrvatski narod popolnoma zatró. Urednik je članek priobčil z opombo, da se ne strinja z mislimi, izraženimi v njem, da odgovornost prepušča pisatelju. Ta članek je prinesel tudi zagrebški radikalni list „Srbobran“, toda brez vsake opazke, kar je pomenilo, da se z vsebino popolnoma strinja. To je bilo seveda velikansko razžaljenje hrvatskega naroda; Hrvatje so bili dolžni pokazati nevoljo in odpor. V Zagrebu so napovedali vsem srbskim trgovcem strog „bojkot“. Mlajši naraščaj se je hotel maščevati tudi z javno demonstracijo. Ker je redarstvo takoj v začetku sirovo in brezobzirno nastopilo, je prišlo do resnih spopadov, ki so pa bolj veljali redarjem, kot pa Srbom. Prišlo je na pomoč vojaštvo; demonstrantje so razbili več trgovin ter ranili veliko stražnikov. Nemire je končala — nagla sodba, katero je ban razglasil za mesto Zagreb in sosedno občino Stenjevec. Upati je, da rabelj, ki je že došel iz Budimpešte, ne bo imel nobenega posla.

Cesar Viljem je 3. septembra došel s cesarico in prestolonaslednikom v Poznanj. Sprejem na kolo dvoru je bil strogo uraden. Poljaki se spominjajoč cesarjevih neprijaznih besed o Poljaki niso udeležili sprejema. Pozdravil je župan Wittig, ki je omenil, da je ravno pred sto leti obiskal mesto kralj Fridrik Viljem III., potem pa je nadaljeval: „Le v senci drž. prapora in po navodilih pruske vlade more in bo prospévalo poznanjsko mesto, zato se dviga danes iz prsi vsakogar: Prus sem in Prus hočem ostati.“ Cesar si je pač lahko mislil, da je na Poznanjskem hudo malo takih, da bi se jim dvigal iz prsi ta glas. Pri sprejemu takozvanih provincijalnih stanov je cesar izjavil svoje obžalovanje nad tem, da se del nemških podložnikov le s težavo prilagoduje obstoječim razmeram in da je laž, da bi se katolikom delale kakšne ovire pri izvrševanju njih verskih dolžnosti ali da si izkuša zatreti razvoj kakega naroda. Uradniki morajo brezpogojno izvajati politiko,

ki jo cesar priznava kot edino pravo za blagor posamičnih pokrajin. In sklenil je: „Tu poznam jaz le Prusijo. Svojim prednikom sem dolžan, skrbeti za to, da ta pokrajina ostane nerazdruženo zvezana s pruskim kraljestvom in ostane dobro pruska in nemška.“ Torej kadar se Poljaki ponemčijo, takrat bodo pa našli milost v cesarjevih očeh.

Mejnarodni framasonski kongres se je otvoril 5. septembra v prostorih švicarske velike lože „Alpina“ v Ženevi. Med številnimi udeleženci so bili zastopniki iz vseh držav Evrope, Amerike, Afrike in Avstralije. Seveda tudi tripičnih bratov iz Madjarske ni manjkalo. Ker so se sešli ob nenavadnem času, se sme sklepati, da so čutili potrebo dogovoriti se o načrtu, kako v bodoče voditi boj proti katolicizmu; vidijo dobro, da le ne gre vse, kakor oni hočejo. Natančnih poročil pa o takih zborovanjih seveda ne dobimo v javnost.

Angleški kralj Edvard VII.

Madjarska ljubezen do cesarske hiše! Pri neki slavnosti na Sedmograškem so reditelji, zlasti poslanec Lurtz, pustili igrati — cesarsko pesem. Ko se je Lurtz zaradi tega „zagovarjal“, češ da se mora pri vsaki taki slavnosti pokazati ljubezen proti kralju, je neki mažarski list pripomnil, da se mora ljudi, kot je Lurtz, pobiti kot pse in obesiti na prvo drevo. — Letos obhajajo Mažari stoletnico Košutovega rojstva, moža, ki je 1849. sklical državni zbor, da bi odstavil od vlade habsburško-lotarinsko vladarsko hišo. In glejte, grof Apponyi je naznanil v kratkem, da se on udeleži officijelno te slavnosti kot predsednik zbornice. Če bi Apponyi storil to, kot navaden poslanec, bi bilo za državnika, ki cesarju priseže zvestobo, čudno, a da se drzne proslavljati Košuta kot zbornični predsednik, to je vendarle — preveč.

Roosevelt, predsednik severo-ameriških zveznih držav, ni le zunanjim velesilam, posebno evropskim, napovedal brezobzirni gospodarski boj ter

jim z vsem mogočimi naredbami in trusti hotel temeljito zagreniti ameriška tla, ampak on tudi komaj čaka, da bi ameriška mornarica dobila posla. Gledé trustov pravi, da je treba odpraviti pomanjkljivosti, da bi pa bilo smatrati moža, ki bi zahteval popolno odpravo, za bedastega, zlasti ker bi s tem povzročil velik poraz obrtništvu in bi torej bil sovražnik republike.

Še imamo snadžje. Francoski podpolkovnik Saint Remy ni hotel dati na razpolago vojaštva ob zatvoritvi kongregacijske šole. Zato je prišel pred vojno sodišče, pred katerim je ta odločni katoliški častnik izjavil: „Izbirati sem moral med vojaško dolžnostjo in svojo vestjo. Zavedal sem se, da me pokličete pred sodišče, a vedel sem tudi, da se bom moral povreči drugi razsodbi, namreč razsodbi božji.“ In sodni dvor ga je od zatožbe, da ni bil pokoren vojaškemu povelju, oprostil, obsodil pa na en dan navadnega zaporja, ker ni ustregel želji civilne oblasti. Sedaj je že zopet pri svojem oddelku, vendar pa bo moral iti v pokoj. Combesova vlada je upokojila poslanika na ruskem dvoru Montebella; uzrok: prepričan katolik je mož, kar Combesu preseda. 23. t. m. se iz enakega vzroka kakor Saint Remy zagovarja major La Roy; židje upajo, da bo kaznovan, ker je baje prejel naravnostno vojaško povelje za odhod na katolike v Bretagne.

Dopisi.

Iz Čemšenika. Dvojno prelepo slovesnost praznovali smo pri nas na veliki Šmaren, ko obhajamo praznik vnebovzetja Marije, patrone in varhinje naše župnije. Naš blagi, mnogozasluzni g. župnik, Jožef Zelnik, ki so že toliko dobrega, lepega storili za svojo župnijo, posebno še za župnijsko cerkev, so sprejeli dopoludne 82 deklet v Marijino družbo, popoludne pa so blagoslovili krasno, umetniško izdelano kapelico lurške Matere božje zraven župnijske cerkve.

Zjutraj se je pričela slovesna božja služba že ob pol 10. Ljudstvo se je zbralo iz sosednjih župnij ne navadno veliko, kar priča, da ima verno slovensko ljudstvo res trdno, neomejeno zaupanje do svoje nebeške Matere. Med slovesnim zvonjenjem pomikale so se v sprevodu Marijine hčerke, cvet čemšeniških deklet, v lepo okrašeno cerkev. V svojem navdušenem cerkvenem govoru razložili so naš priljubljeni g. župnik Marijinim dekletom, zakaj je ta dan zanje nad vse imeniten in vesel. Ko so pa začeli gospod župnik blagrovati dobre stariše Marijinih hčera, je marsikaki skrbni mamici solza veselja zaigrala v očeh, ker je videla tudi svojo hčer med Marijinimi hčerkami. Nato so bile dekleta slovesno in prav vspodobno sprejeta v Marijino družbo. Kako ginjaivo so Mariji glasno obljubile zvestobo, da hočejo vedno spolnovati dolžnosti Marijine družbe! Preje si

slišal, da bo na veliki Šmaren Marijina dekleta sram, da se jim bodo drugi smejali; toda na veliki Šmaren, mislim je bilo pa res sram tista dekleta, katera niso ustopila, ker nimajo poguma spolnovati dolžnosti Marijine družbe. Pri slovesni sveti maši stregla sta g. župniku veleč. g. Peter Mohar s svete Planine in veleč. g. Gašper Vilman, župnik kolovraški. Obema izrekamo prav prisrčno zahvalo za njiju trud, ker se nista ustrašila težavnega, dolgega pota in hude vročine, ampak sta rada prišla k Materi Božji ter tako zelo povzdignila cerkveno slovesnost. Marija jima bodi plačnica!

Popoludne je bilo slovesno blagoslovljenje nove kapelice, zidane na čast lurški Materi Božji. Naš za vse dobro vneti g. župnik so že dolgo nameravali postaviti tako kapelico. Letos jim je neka neimenovana oseba iz Gradca poslala lepo vsoto 340 kron za zidavo lurške kapelice, in tako jim je bilo mogoče, uresničiti lepo misel. Tudi za slavo božjo in slavo Marijino vneti župljani so nekoliko pripomogli k zidavi, kar jim bo Marija gotovo obilno povrnila na tem in na onem svetu. Krasno delo hvali svojega mojstra, g. Tavčarja, mojsterskega zidarja v Mengšu, kip Matere Božje pa je umetno izdelal g. Tončič v Kamniku. Vsak tujec hvali čedno kapelico, vsakemu ugaja. Čemšeničani, le hvaležni bodite svojemu preskrbnemu g. župniku, ki so vam, vaši župniji, zlasti pa še vaši župnijski cerkvi toliko dobrega storili. Pomislite le, kako je bila vaša župnijska cerkev nekdanj zapuščena, zdaj je pa izmed najlepših v okolici. Oskrbeli so g. župnik vaši župnijski cerkvi nov tlak, nove, močne hrastove klopi, nova pobarvana steklena okna pred velikim oltarjem, dva stranska oltarja in koliko drugih stvari; z eno besedo: prenovili so celo vašo cerkev. In sedaj so postavili pred cerkev še krasno kapelico lurške Matere Božje. Le hvaležni jim bodite in kažite svojo hvaležnost s tem, da jih radi ubogate! Ve pa, Marijine hčerke, ostanite zveste svoji nebeški Materi; potem se bodo nad vami uresničile pomenljive besede, katere ste pele ob vsprejemu v Marijino družbo:

„Ko bodem na odru mrtvaškem ležala,
Svetinja na prsi naj bo se mi dala,
In v črno zemljo naj gre še z meno,
Da tudi častito od mrtvih bom vstala.“

Iz Janč. Med vsemi pobožnostmi razširja se današnji najbolj pobožnost presvetega Srca Jezusovega. Prav je tako, saj je Gospod Jezus sam želel take pobožnosti in svojo željo razodel zveličani Marjeti Alakok. Prikazal se ji je, ko je pobožno klečala pred sv. Rešnjim Telesom in jej pokazal svoje živo Srce; presveto Srce je bilo ranjeno, s trnjem ovito in križ je bil vanj zasajen. Izrekel je željo, da naj se njegovo Božje Srce časti v podobi njegovega telesnega Srca

in da naj se njegovo Srce slika ravno tako, kakor ga je pčkazal. Obljubil je tudi, da hoče preobilne milosti deliti povsod, kjer se bodo take podobe postavile in častile. In ravno valde te želje Jezusa Kristusa in njegove obljube, je ni skoraj hiše, kjer bi ne imeli podobe njegovega presv. Srca. Tudi je že semtertje sôzidanih mnogo javnih kapelic v čast Božjemu Srcu. V tem tudi tukajšnji župljani niso zaostali. Sôzidali so v spomladi lično kapelico na čast Božjemu Srcu. V nji je vložen čamotni tlak. Nad oltarno mizo postavljen je v zidni dolblini 1 m 60 cm visoki kip presvetega Srca Jezusovega.

Poleg kipa presv. Božjega Srca krasijo notranjost kapelice tudi lepi svečniki in svetilnica. Vse to napravilo se je s prostovoljnimi darovi tukajšnjih in nekaterih sosednjih župljanov. Blagoslovljenje kapelice s prelepim kipom Božjega Srca vršilo se je posebno slovesno 14. nedeljo po Bink. t. j. 24. avgusta t. l. Bil je to res prelep in vesel praznik za celo župnijo, tembolj, ker je bila s to slovesnostjo združena tudi slovesnost rojstnega dne Nj. Apost. Veličanstva cesarja Fran Josipa I. in evharistična pobožnost v proslavo papeževega jubileja z zapovedano procesijo z Najsvetejšim. Sveto cpravilo izvršil je preč. g. P. Angelik Hribar iz Ljubljane. S cesarsko himno, z zahvalno pesmico »Te Deum« in z blagoslovom z Najsvetejšim končala se je prelepa slavnost, katera bo ostala v trajnem spominu vsem, ki so se je vdeležili.

Bog daj, da bi se med Slovenci širila in vtrjevala vedno boljše tako lepa in koristna pobožnost, da bi se kmalu ves slovenski narod zbral pod zastavo presv. Božjega Srca in prisegel zvestobo Jezusu rekoč: o Božje Srce Jezusovo, Tvoji smo in Tvoji hočemo biti!

Preserje. Dne 7. septembra smo blagoslovili v župni cerkvi kip Brezmadežnega Spočetja ter ga prenesli h kapelici v Kamnik v slovesnem sprevodu. Veličasten in zajedno ganljiv sprevod! Na čelu vidiš može z zastavo sv. Vida, potem mladino in vrle Marijine hčere z društveno zastavo in nepregledne vrste pobožnih kristjanov. Krepki mladeniči nosijo krasen Marijin kip na odru, ki je bil v to svrhu prirejen in okrašen. Dasi pripeka žarko solnce in jim potne kaplje zalivajo vroče obraze, stopajo pogumno proti kapelici. Tu izpregovori prečastiti gospod župnik, ki v kratkih in vznesenih besedah pjasni vzvišeni pomen posameznih znakov, ki jih zremo na kipu in navdušuje navzoče še k večjemu češčenju do Prečiste. Potem se vršijo še druge pobožnosti. Po končani slavnosti se ljudstvo razide a zvečer se čujejo ondi pred trepetajočo svetilko zvonke Marijine pesmi in donijo v tiho noč. Na čelu kapelice pa se leskečejo sledeče besede:

»V čast Brezmadežnega Spočetja. Ob priliki 25 letnega vladanja sv. očeta papeža Leona XIII.

postavili farani s pomočjo milodarov od domačinov, bivajočih v Ameriki.«

Iz Cerovlja, 7. septembra 1902. Izvoli sprejeti, dragi „Domoljub“, v svoje predale tudi sledečo veselo dogodbo. Pretečeni mesec se je doznalo iz raznih časopisov, da se bo peljal dne 1. septembra naš presvitli Cesar Franc Jožef I. skoz Cerovlje v Pulj k vojaškim vajam. Zadnje dni p. m. pa je bila službeno našemu velečastitemu g. župniku ne samo dan ampak tudi ura prihoda Njegovega Veličanstva naznanjena. Neumorno je delala občina za okrasbo kolodvora i okolice Cerovlja. Dne 1. septembra že na vse zgodaj je hitelo ljudstvo od vseh krajev skupaj, da ne zakasni pozdraviti svojega ljubeznivega Cesarja in milostljivega vladarja; zbralo se ga je bilo okoli 2000. Nemudoma začele so se razvijati neštnevilne državne, deželne in narodne zastave, se ve, da bile so zastopane tudi cerkvene zastave. Na 1. dne septembra ob polu 12. uri dopoludne pripeljal se je Njegovo Veličanstvo z dvornim vlakom na postajo Cerovlje. Ko se je vlak bolj počasi začel pomikati na kolodvor, oglasilo se je ubrano zvonjenje po vsih cerkvah župnije Cerovlja in neprenehoma pokanje topičev, a — godba je zagodla cesarsko himno. Ko se je pa dvorni vlak vstavil, ni bilo ne kraja ne konca gromovitim urnebesnim „Živio“-klicem. Njegovo Veličanstvo je blagovolilo izstopiti, razne predstavnike nagovoriti in poprašati po tem in onem. Počaščeni so bili nagovora: Veleč. gg. Ant vitez Nežič, dekan v Kršanu, Ivan Berzenda, dekan v Pičnu in Blaž Dekleva, župnik v Cerovlju. Bilo je dosti tudi druge duhovščine, ki se je bila prišla svojemu Cesarju pokloniti in mu izraz vdanosti pokazati. Pozdravili so tudi Presvetlega Cesarja: p. n. gg. vitez Božicjo, c. kr. okrajni poverjenik, Pistotnik, c. kr. okrajni sodnik, Ivan Bunc, c. kr. okr. šolski nadzornik, g. dr. Kurelič, občinski glavar v Pazinu, Buretič, občinski glavar v Boljunu. Prišlo je tudi mnogo gg. učiteljev iz raznih župnije z množino šolskih učencev in učenk. V resnici bil je rečeni dan dan veselja in radosti za Cerovlje in gotovo bo ostal Cerovcem dolgo časa nepozabljen.

V Cerovlju, dne 7. septembra 1902.

Ivan Grževič, župan.

Z Iga. V nedeljo 31. avgusta t. l. smo pokopali že četrto Marijino hčer, Marijo Sivo. Dopolnila je komaj 25 let in že jo je Bog poklical v oni boljši svet. Živela je res lepo in sveto; bila je tiha in ponižna, prejemale večkratno sv. obhajilo. Ni se menila dosti za svet, a toliko bolj za Boga in Marijo. Zato je z velikim, odkritim veseljem pristopila ob času sv. misijona, ki se je vršil meseca decembra 1901. v Marijino družbo, kateri je ostala vedno zvesta. Zadnjič se je vdeležila shoda meseca aprila, precej

posvetil se je vlegla na božniško postelji, in katera je mabokina žena.

2. Želinski. V našo božniško posteljo je naša l. 1886. leta črna cerkev prav velikó na legoti pridobila. Najbolje maseca smo dobili nor velikó sveto s našo 20-17 stanov. Škani pred g. županom in našo učiteljico Tomo Kragič so v svoji ljubeznivosti pršli k najbolje povodilni in redko svetlosti, da je prvokrat napel nove svete. Isto tednijo so sprejeli tudi več dežel v Marijino družbo. Marijanski otroci so poravnali naše veselje in zamjenosti. Sedaj imamo, hvale Bogu in dobrotnikom, prelepo otroško svetlo v skovitu 2-16-8.

Ravnatelj pa je bila cerkev manjše vse predstavljene in posilitane. Slikarsko delo je izvršil splošno prav povodilni g. Ivan Štrikelj, slikarski mojster v Ljubljani. Ker ima na svoji strani gosp. Pavla Šušterca, brata dobri namih zamrtih umetnikov Šušterca, pa tudi druge spretno delavce, zato more g. Štrikelj vedovati tudi večjim zahtevam. Sedaj delo v graščinskih črni cerkvi v Turjaku. V cerkvi je ta mojster prav umeten. Na česati je napravil g. Avg. Kigola pet okon in znamenitnega katedralskega stebila, ki so pa tudi lepo skovani, ta je videti, kakor da bi bila okon slikana. Cerkev imamo Želinskih česatih palač, imamo pa sedaj prav lepo in ljubko črno cerkev, ki nam je to in še veliko več, kakor bogatino naščastneje palača.

Lovet fara je poslala v cerkvi Malega Šmarja (20. sept.) svoje Marijine družbe na Dolenski Breg — Zagled. Bile so v večjem številu in sestavani iz Šmarja pri Lobji, od sv. Križe, in Dol. Lučemburca, št. Vrta, Polonika ter posamezne še iz nekaterih drugih skupaj, vseh skupaj okoli 1200 Marijinih hčer. Prvomno so kreskale povodil lovca, izantije vrnita za svoje zadane, prvomno namreč ta so, da so hčere Marijine. Nekateri so bile običajne v hčer. — Pograbiš pa smo Marijine družbe in Dolenski metropole in v Tešnjevca.

Zakaj jih ni bilo? — — —

Čemu pa so se zbrali pri Zagledu M. B.? Kakor je slavoslovni govornik, č. g. župnik Henrik Pevče povedal, so v prvi vrsti, da si izposrejo zbranja, saj so veličnina vse zbrane in brate, ampak zato, da se Mariji pripravi za zmagó v skidajevah, da prvomno svoje zavzo z Marijo, da vnovit pridobi ostanj naravnostja in grednecati, s katerimi so vstopile v družbo, pa tudi, da se med seboj spoznajo in se zadno bratje kot članice velike M. družbe, ki je razširjena maloma še po vsej škofiji.

Drug namen, ki sicer ni bil izražen v govoru, kateri pa se je natlačeno domogel, je bil pa zadoščanje za gró napad na čast pred. Devico od strani pravičidarskega „Slov. Načrta“. Marija je videla, da ji je

vstani toliko mladil svet, da je pravečo ljubijo in za hčerke vstaje svojo velično mater še bolj častila, ji še zvesteje služila in si prizadevala, kakor tudi našerti Marijino družbo v črno, pa tudi v grednec. Da, velična Kraljica v črno svoj blagostov. Tvojim znanostim in pa milostno odpusti, saj se veš, kaj tebeje.

ŠLOVENSKI NOVICAR.

Na ljubljanski tabor v Ljubljano! Udeležba občina bili veličnanska. Napovednik je še več posebnih vlakov, štud bo v sredini Ljubljane na velikem bregem Pirkovem posestvu za franciškansko cerkvijo. — Somišljajnik, agitirajte od moča do moča, da bo udeležba tem veličnaneja. Vase ljubstvo naj pokaže, da boe ustavnim počom česati uresničenje svojih zahtev in da prej ne odneha, predno se ne da ljudstva pravica! Zato vel, ki so v ljubstvu, dne 12. oktobra v Ljubljano!

Bovenski tabor družbe za kamniški pučeni straj vati na javni štud in redni občini v črno v tednijo dne 28. septembra popoldne od pola čerti uri v „Kamniški Dom“ v Kamniku. Vpored jutrega študa: 1. Nagovor društvenega predsednika. 2. Govor čestnega poslanca J. Pugnčnika. 3. Govor čestnega poslanca A. Mojca. Vpored sednemu občnemu zboru: 1. Letno poročilo tajnikove in blagajnikove. 2. Vodenje črni pregledovalcev računov. 3. Vodenje novega odbora. 4. Študajni nasveti društvenih članov. 5. Občni udeležiti ključ odbor.

Prošenja v občini semenišča. Mil g. stoln gospod, predst. dr. Janes K u l a v i c, je zapustil ljubljansko bogoslovno semeniščo, kjer je neumorno in skrbno deloval celih 18 let. Bil je prvi duševni oče in voditelj materin šlovenskim duhovnikom, ki se ga bodo prvomno vedno hvaležno spominjali. Zasludnemu milostnemu gospodu počesno želimo še mnogo in mnogo let, njegovemu nasledniku na tem veličnane mestu pa isto lepe vspehe pri vzgoji duhovnih pastirjev. Za naslednika je določen velič gospod prof. dr. Jos. L e s a r, česedanji veličletni vodja čestnega semenišča v Alojzijevišču. Vodstvo v Alojzijevišču prevzame č. g. dr. Jos. G r u d e n.

Umrl je dne 10. septembra v Kamniku posestnik g. Josef O r e l. Bil je značajan mož, goreč katoličan in vedno zvest pristaš katoliško-narodne stranke, ki je z njim veliko izgubila. Naj v miru počiva in pri Bogu uživa zasluženo plačilo!

Ivan Nabergoj †. Dne 10 sept. je po dolgi in mučni bolezni umrl ljubljenec in dolgoletni prvobornik tržaških Slovencev, blagi Ivan Nabergoj. Dovršil je sicer samo ljudsko šolo, toda s svojo ne navadno pridnostjo in bistroumnostjo si je pridobil toliko znanja in veljave, da je bil že l. 1865 izvoljen v tržaški mestni zastop in l. 1873 v državni zbor, kjer je neutrudno in neustrašeno zastopal svoje ljubljene tržaške Slovence do l. 1897. Skoraj pol stoletja je stal vedno v prvih vrstah slovenske straže ob Adriji, bil je vsled svojih odličnih vrlin od vseh priznani voditelj tržaških Slovencev in sploh povsod visoko čislana in spoštovana oseba. Nabergoj je bil mož stare korenine, plemenitega značaja, idealne nesebičnosti. Njegove zasluge je priznal tudi presvetli vladar, ko mu je podelil viteštvo Fran Josipovega reda. Slovenija plaka ob krsti enega svojih najboljših sinov.

Poročilo o shodu nepolitiških društev prinese 4. in 5. snopič „knjižnice slov. kršč. soc. zveze“, ki izide skupno obenem s sklepom dr. Schweitzerjevega društvenega zakona koncem meseca septembra ali v začetku oktobra. Poročilo bo obsegalo vse referate v celoti. Že sedaj opozarjamo vsa društva, naj se naroče na knjižnico, ki stane do novega leta (8 snopičev) samo 2 K 40 h. Naročnina se pošilja pod naslovom: Luka Smolnikar, stolni vikar v Ljubljani. Tudi v Domoljubu prinašamo na uvodnem mestu glavno vsebino tega znamenitega zborovanja. Naj vsi prijatelji ljudstva to poročilo temeljito preučijo in je skušajo zvesti v dejanju!

Našim društvom! Na zadnjem shodu dne 7. in 8. septembra so se predložila uzorna pravila in uzorne tiskovine za katol. izobraževalna društva. Vsem tistim, ki nameravajo ustanoviti izobraževalno društvo, ali ki mislijo že obstoječa društva preurediti, priporočamo ta pravila in tiskovine. Pravila, tiskana na celi poli in prirejena tako, da jih je treba samo podpisati in kolekovati, se dobivajo po 8 h izvod. Naročujejo naj se vsaj v 10 izvodih. Tiskovine za knjigovodstvo se dobé v sledečih obrazcih: I. Za tajnika: 1. opravljeni zapisnik; 2. imenik članov; 3. zapisnik sej in občnih zborov (to ni posebej prirejena tiskovina, ampak navaden črtan papir). II. Za blagajnika: 1. Blagajniški dnevnik; 2. zapisnik uplačane članarine (z abecedo). III. Za knjižničarja: 1. zaporedni zapisnik knjig; 2. abecedni zapisnik knjig. Posamezne pole se dobivajo v Kat. tiskarni po 4 h. — Vendar svetujemo, naj se knjige naroče vezane v debelosti, ki je za dejansko potrebo že proračunana; in sicer za tajnika z vsemi tremi obrazci skupaj vezana ena knjiga, ravno tako za blagajnika in knjižničarja. Ljubljanski bukovez Fr. Breskvar

je oskrbel za te tri knjige prav primerno vezavo in se dobivajo pri njem: Blagajnikova knjiga za 3 gl. 70 kr (7 K 40 h), tajnikova za 3 gl. (6 K) in knjižničarjeva za 2 gl. 70 kr. (5 K 40 h). Poština tu ni vračunana.

Pozor romarjem vlasti Marijinim družbam! Piše se nam: Zvedel sem te dni, da ima neki gostilničar na Dolenjskem, ki živi skoro le od romarjev, naročen „Slov. Narod“, pa ga skriva, kadar pridejo „klerikalci“ na božjo pot. Naj bi se romarjem edino le popolnoma zanesljive krščanske gostilne priporočale. Liberalne in dvomljive pa naj od liberalcev živé, če morejo! To lahko izvajajo organizirani romarji, kakor so to n. pr. Marijine družbe. Posebno si pa nikar ne dajajte zavijati v „Narod“ raznih „odpuškov“ in se ogibajte posebno takih prodajalcev, ki poleg devocionalij itd. prodajajo na božjih potih tudi „Narod.“

Pozor! Po deželi hodi neki človek z duhovniškimi kolarjem in berači okoli ljudi. Kdo je ta nesrečnež si vsakdo lahko misli. Da nosi duhovno obleko, nima nobene pravice. Ko bi kdo drugi počenjal take stvari, bi ga posvetna oblast že davno spravila na varen prostor. Tako ga pa puste hoditi okoli z duhovskim kolarjem in njegovih dejanj ne zasledujejo. Zakaj tako? Ali je zadaj kak poseben namen? Opozarjamo tudi na izjavo Salezijancev, da niso nikogar poblastili pobirati brez njihovih ukazov zanje denar po deželi.

Na vislice so obsodili 6. t. m. porotniki v Novem mestu Franca Franciča, ki je bil svojo ženo ustrelil ter potem pobegnil v Ameriko, od koder pa so ga pripeljali nazaj v Novo mesto. Ženo je ustrelil v postelji, potem pa je delal, kakor bi se bila sama ustrelila. Zagovarjal ga je dr. Tavčar.

Lepi lovci! Dne 2. septembra so streljali trije gosposki lovci liberalne vere jerebice na Rečiškem polju pri Bledu. Na njivi sta pleli 73 let stara Polona Por in Reza Por s svojo hčerko. Dva poprašata, če je bilo kaj jerebic videti; na odgovor, da nič, gresta po njivi naprej, v potem po drugi strani nazaj. Kar izletite dve jerebici iz krompirja prav tiku plevic. Eden izmed lovcev, ne da bi pomeril, takoj ustrelil in zadene — Polono Por jako nevarno. Takim lahkomišljenim lovcem bi se morala puška enkrat za vselej prepovedati!

Trgovci s češpljami naj se potrudijo letos, ker niso drugod obrodile češplje, priti ponje v Belokrajino. Prav obilno jih je zlasti v suhorski, metliški in radoviški fari. Cena jim je srednja, ker ni letos vsled dobre češpljeve letine na Goriškem nič Vipavcev, kateri so jih prihajali skupovat druga leta. —

Toča. Dne 6. sept. ob 1/7 uri zvečer privalili so se čez Janče pogubonosni, temni oblaki, iz katerih se je usula grozovita toča, gosta in debela, kakoršne najstarejši tukajšnji ljudje ne pomnijo. V par minutah bilo je vse pobeljeno, kakor bi bilo s snegom pokrito. Napravila je velikanško škodo po celi janški župniji.

Toča. V ljubljanski okolici je 6. sept. padala velika toča, debela kot jabolka. Na Orlem je ležala še v nedeljo zjutraj pol čevlja visoko. Tudi po barju je napravila veliko škode. Pctolkla je okolu Javorja, Lipoglava proti Šnarju, Prežganja, Janč proti Litiji, dalje okolu Cerknice, Begunj nad Cerknico, v Bezuljaku in Košljeku nad Cerknico, odkoder se je zavila proti Lipoglavu. Uničila je ajdo, fižol, proso, zelje in rep.

iz Vol. Lipljen: Dne 23. avgusta so se izvršile pri nas volitve za občinski zastop. Naprednjaki — sicer jih je malo po številu — so imeli baje izid volitev že določen, naši so šli vendar na volišče s popolnim upanjem na zmago, in res, izmed naprednjakov so našli na volišču vse skupaj — enega. Županom je bil soglasno izvoljen dosedanji župan gosp. Aleksij Šmuc iz Mal. Lipljen; svetovalci: Jože Petrič, Frančišek Borštnik in Janez Sever, možje, o katerih za trdno zaupamo, da bodo kaj storili za našo občino.

Naši shodi. 7. sept. popoldne se je vršil v Cerknici političen shod, na katerem so govorili poslanci gg. dr. Šusteršič, dr. Žitnik in Drobnič. Shod je bil jako dobro obiskan; udeležilo se ga je tudi precej liberalnih nasprotnikov pod vodstvom župana Pogačnika, ki so izprva skušali motiti zborovanje. Ko pa so se prepričali, da bi nadaljni ugovori utegnili zanje imeti neprijetne posledice, so nekat ri zapustili dvorano, ostali so pa pričeli odobravati govore in naпослед glasovali za zaupnico. Shod se je zvršil v lepem redu in so končno zborovalci poslancem izrekli zaupanje.

Podobni shodi so bili tudi v Šenčurju pri Kranju, v Braljinu pri Novem mestu, v Vipavi, pri Treh farah v Beli Krajni, ki so se vsi izvršili veličastno in ob ogromnih udeležbah. Katoliško slovensko ljudstvo, le na dan!

Birma v Kranju se je izvršila 7. in 8. septembra na vso moč slovesno. Kranj je bil v zastavih. Gospod župan Šavnik je imenom mesta prisrčno pozdravil knezoškofa, na kar se je knezoškof iskreno zahvalil. Pcdoknica, katero je priredilo moško pevsko društvo „Kranj“ in godba cgnj. društva, je bila sijajna. Gospodje pevci in godci so podali zopet lep dokaz svoje glasbene izvežbanosti. Slava Kranjčanom, ki se niso pustili terorizirati od izvestne klike!

Pogumen deček. Dne 1 sept so se popoldne otrci kopali v Isci. Naenkrat zaide učenec tretjega razreda na Igu Anton Cankar v tolmun; že je zginil pod vodo, le enkrat skoči še in pokaže glavo, tedaj pa skoči v obleki in popolnoma opravljen Anton Miglič, učenec petega razreda na Grabnu v Ljubljani za njim, ga potegne iz tolmuna in tira proti obrežju, toda kmalu bi bil plačal ta požrtvovalni svoj čin z življenjem, kajti Cankar ga je krčevito objel okolu vratu. Hvala Bogu, oba sta se rešila.

Utopil se je petnajstletni Anton Guštin iz Drašic v Kolpi pri Nemaničevem mlinu poleg Želebeja. S svojimi tovariši se je šel kopat na Malo mašo popoldne in ko so ti mislili odhajati že proti domu, ga najdejo mrtvega v vodi. Ker so ga dobili na pravplivem kraju, ga je bržkone prišla božjast, kateri je bil baje podvržen.

Primarij dr. V. Gregorič se je vrnil s svojega potovanja in je prevzel zopet svoje zdravniško delovanje.

Preberi predno greš na dražbo! Morda bo kaj koristilo Tebi in Tvojim sosedom! Grajščine razprodajajo in sicer taki možje, ki ob tem bogate. Kmet ne kupuj zemlje, če je imaš že dosti, ne draži jo sosedom samo iz nevoščljivosti. Ne kupuj jo, če nimaš denarja, sicer boš tlačan, ne posestnik. Naj te ne premoti, če se ti bo ponujala brez denarja, plačevati boš moral velike obresti, in nazadnje bo le treba plačati tudi kupno ceno do zadnjega vinarja. Lahko se ti zgodi, da ti bodo prodali tisto njivo, pa še ne bo dosti, bo šla še ena tvoja njiva zraven. — Če pa imaš denar in potrebuješ zemljišča, pojdi na dražbo, pa vzemi seboj — pamet!! Pamet, rečem, vzemi seboj in drži jo, da je ne zgubiš, ali da ti je kdo ne vzame! Nekod že te dni pripovedujejo, koliko estrajhov vina, koliko šnopsa in cigar bo „gospod“ razprodajalec na dan dražbe, pred dražbo in med dražbo zastonj razdal!!! Ljubi kmet, imej pamet, in ne pusti si je vzeti za par kozarcev vina ali šnopsa ali par cigar; ne bodo zastonj, plačal boš tisto pijačo ti, ali pa tvoj sosed in sicer bo veljal vsak kozarec morda petake in desetake.

Možje, bodite možje, ne pa muhe, ki se lovč tudi na šnops. Kdor kaj na-se drži, naj ob taki priliki ne dá pameti za kozarec vina, ali pa naj tako naredi, kakor je pred nekaj dnevi naredil mož, ki je tudi kravo licitiral. Pa mu vmes ponudi razprodajalec cigaro. Mož reče: prosim, rad vzamem, ni pa ponudil tudi ne krajcarja več, ampak rekel razprodajalcu, ki ga je spodbujal: Ne dražim nič več, sicer bo cigara predraga.

Drobtine.

Toča ustavila vlak. Pred nekaj časom se je vlak, ki vozi iz Kureške v Sebastopol, sredi pota ustavil. Proga je bila namreč obdana z debelo ledeno odejo, ki je nastala vsled ravnokar padle goste in debele toče. Vlak je mogel šele tedaj nadaljevati svojo pot ko so hitro poklicani delavci odstranili ledeno odejo. Vsi s severa prihajajoči vlaki so imeli 20 ur zamude!

Lep vzgled španskega kralja. Dne 2. julija popoldne je mladi španski kralj Alfonz XIII. v spremstvu svoje matere in nekaterih generalov ostavil palačo v Madridu in se hotel vsesti v pripravljeni voz. V tem hipu pride mimo duhovnik s sv. popotnico. Kralj in vse njegovo spremstvo takoj poklekne in prejme blagoslov, potem pa veli kralj duhovniku, naj sede v voz, sam pa je peš in odkrit spremljal Najsvetjše do bolnikovega stanovanja. — Kaj neki sodi o tem kraljevem činu stari Iberalec Sagasta?

Za smeh in kratek čas.

Dober spomin. Trgovec krošnjariju: „Nikar ne nadlegujte, saj veste, da sem Vas pred tremi leti vun vrgel!“ — Krošnjar: „Za božji čas, kako imate dober spomin!“

Demant.

b	soglasnik
d e e	glodavka
g i k k k	reka v Afriki
k m m n o o o	— — — — —
o o o r s	slovanski apostol
š t t	ptica pevka
v	soglasnik

Besedna uganka:

Zlog prvi gorenjsko ti vas imenuje,
A drugi pové, kar živina ima;
Tretji in četrti pa stvar označuje,
Ki ulogo ti prvo pri luči igra.
Združi pa zloge v besedo enó,
Dolenjske vasi koj ime povedó.

Računska uganka.

Na vprašanje, koliko je ura, odgovori nekdo tako-le: „Od 6. ure zjutraj do sedaj je poteklo ravno toliko minut, kolikor znaša število mesecev moje starosti. Povem Ti pa, da sem bil rojen ravno istega leta, ko se je pisalo štirikrat toliko, kolikor znaša to število, in še tretji del ter še 46, in da mi manjka ravno trikrat toliko mesecev do petdesetletnice mojega rojstva, kolikor minut manjka do dveh.“ — Koliko je ura, koliko šteje mož mesecev in let, ter katerega leta je bil rojen?

Rebus:

$$= \text{seno}' = \frac{\text{pila}}{100}$$

Rešitev ugank v zadnji številki.

Besedni uganki:

I.

Ljudski tabor

II.

Moča — Toča — Koča — Soča.

Rebus.

12. oktobra vse na ljudski tabor!

Vse so prav rešili: Avgust Rozniček v Gor. Ponikvah pri Trebnjem; Fr. in Martin Suštar, fanta v Kamniku pri Preserju; zvesti bravci »Domoljuba« na Vrhopolju pri Moravčah; Ivan Fatur na Rakeku; Marica Koman, dekle v Vizmarjih; Ivan Dolinar, organist; Frane Cankar, Fran Klemenčič in Jan. Oblak, pevci v Lučinah; Iv. Platiša, Josip Šink, Vin. Demšar, Pav. Miklavčič, Fr. Mezek, Jan. Kržišnik, Don. Bogataj, Mat. Krek, krojač, vsi na Trati; Karol Doljak, cerkven pevec v Grgarju; Jos. Zupan Selski v St. Jurju pod Kumom; Ivan Jalen v Hlepeah pri Lescah; Fr. in Mat. Vilfan, fanta na Krizni gori; P. Rosman in Begunjah, Gorenj.; Fr. Opara, fant v Gor. Ponikvah; Jan. Zupančič, mlinar v Dol. Ponikvah pri Trebnjem; A. Hadalin, mladenič v P. pri Cerknem; Fr. Alič, dijak v Kranju; Vekoslav, Levstik v J. pod Sv. Gregorjem; Pšeničnikov Jaka na Mlaki pri Ločah, Staj.; Iv. Jeraša, Fr. Miklavčič, Mih. Peternej, Andrej Miklavčič, Ant. in Jos. Bohinjec, Jernej Petrič in Jak. Bohinjec, vsi na Dol. Dobravi; Jos. Žagar v Stari Loki; Anton Papež, posestnik, Čeplje pri Vranskem; Andrej Dolinar in Fr. Korbar v v Škofji Loki; Jož. Podlogar, posestnik v Podlogu pri Velikih Laščah; Andr. Pagon, fant v Poljanah pri Cerknem; Fr. Bore, cerkvenik v Šmarci pri Kamniku; Marija Sila v Trebnjem; Jož. in Fr. Snaj, učenca IV. razr. v Lescah; Aloj. in Josefa Gorec v Vel. Loki; Jos. Primožič, Jern. Gafner in Anderle Valentin, vsi v Kropi; Mat. Cemič, fant na Raki; Igo. Cuderman v Tupaličah; Boštjanov France na Kotljaku pri Cerknici; Francika Zalaznik v Polh. gradu; Jan. Gabrovšek v Zaplani; Jak. Sedlar v Rodinah pri Crnomlju; Fr. Zozec, Mart. Sirknik, Anton Jančič v Dravljah; Rok Kunovar, Aloj. Berlič in Frane Rožanc, cerkveni pevci v St. Vidu nad Ljubljano; Anton in Matija Malnarič v Krupi pri Semiču; Franjo Avbelj, na potu v Ameriko; Angela Gerčar, gojenka na počitnicah v Dupljah; Neža Simonič v Bučetai vasi pri Crnomlju; Fr. Klemenčič, c. kr. lin. nadpaznik v Umagi, Istra; Mici Gregorin v Kravjem brdu pri Domžalah; Ignac Mihelčič, kmečki fant v Dednem dolu; Andrej Veternik, čevljar, mojster v Zalogu pri Goričah; Pavel Stanovnik v Samoterci; Ivana in Margareta Šubic v Sarajevu; Mihael in Marko Jakoš na Branskem pri St. Janžu; Peter Šubelj v Ljubljani; Reza Zupančič, šivilja v Dednem dolu; sestre Keršič v Podbrezji; Čiganski klub v Kropi; Anton in Ivan Melik v Črni vasi pri Ljubljani; Franjo Wastel, dijak v Celovcu; Jedert Porenta v Prikrnici pri Moravčah; Andrej Porenta v Virmažah; Ivan Cvek, organist, Ivan Maršič in Marija Kerne v Sedratici; Franc Ramovš, dijak v Borovnici; Katarina Šebenik v Črnem vrhu nad Idrijo.

Prilhodnja številka „DOMOLJUBA“
izide dné 2. oktobra t. J.

Loterijske srečke.

Line,	6. septembra	25	46	20	28	30
Test,	6. septembra	69	2	18	29	28
Dunaj,	13. septembra	63	42	9	67	31
Gradeo,	13. septembra	11	31	2	19	76

Do 1. novembra še Špitalske ulice 7
I. nadstropje.

Med. dr. Edvard Bretl
bivši gojenec graške kirurgične in
ženske klinike, nazadnje voditelj
dr. Frlan-ovega zobozdravni-
škega ateljeja v Ljubljani.

Walter Hermsdorf
amerikan. dentist, bivši asistent na
zobozdravniški visoki šoli v Čikagi

== sta otvorila ==

zobozdravniški in zobotehnični atelije
do 1. novembra še v prejšnjem
stanovanju dr. Frlan-a.

162 1-1

Do 1. novembra še Špitalske ulice 7
I. nadstropje.

Moko vsake vrste lastne mletve, oves,
koruzo, otrobe in razno špecerijako blago
ima v zalogi in prodaja na drobno in debelo, po najnižjih
cenah.

Makso Lavrenčič
pri „Ribiču“ na Dolenjski cesti števil. 4
v Ljubljani.

Blago izborno, potrežba solidna!

Istotam je zopet odprta na novo opravljena gostilna
s prostornim dvoriščem in velikimi hlevi
(Stalarni). Tuč jo se najb. lisa pristna vina in izborno pivo.
Ukusne gorke in mizne jedi, prijetni prostori in krasen
vrt so ce. jenim gostom na razpolago.

Zagotovljajoč nizke cene in točno solidno potrežbo,
blijem

s odličnim spoštovanjem

96 6-5

Makso Lavrenčič.

Čežnik & Milavec

Ljubljana * Lingarjeve ulice

se priporočata slav. občinstvu pri nakupo-
vanju jesenskega in zimskega blaga za obleke.
Naznanjava, da sva že popolnoma založena
s vsakovrstnim blagom kakor: 116 7-1

novosti

v lepi in veliki izbiri volnenega modnega blaga
za ženske obleke, loden, perilni porhet itd. Rute,
volnene, pletene žencilaste, zametaste šerpe.

~ Za moške! ~

velika zaloga vsakovrstnega sukna za ob-
leke, zimske sukne, površnike, haveloke itd.

Cena najnižja in zanesljiva!

~ Potrežba poštena! ~

Učenca

sprejme takoj špecerjaka trgo-
vina na Bledu. Zmožnost tudi
nemškega jezika ter štiriraz-
redno, ali vsaj trirazredno so o
Naslov je: „Pošten in zvest.“
Poste restante, Bled. 150 2-1

Največja zaloga

laškega brinja

in suhih bosniških če-
špelj za žganje kuhat je
pri 159 4-1

Franco Dolenz-u
v Kranju in Škofjeloči.

Vajenca

sprejemem za ključavničar-
ski obrt od 13 do 15 let
staroga. 152 2-1

Josip Mele

ključavničar na Raleju.

Dečka kateri ima ve-
selje do učenca
v urgovini v meškim blagom,
z radiščno šolsko izobrazbenostjo
sprejme takoj 157 2-1

Ivan Levstek

Sodražba pri Ribnici.

Ferdinand Stuflesser

podobar in izdelovatelj oltarjev.

St. Ulrich-Gröden (Tirolsko)

odlikovan s papeševim častnim križcem
za zasluge, pa tudi na ranstevah v Rimu
in Parizu, priporoču

kipe v vsaki velikosti,
oltarje, podobe za križevi
pot itd., vse iz lesa.

~ Ilustrovan cenik brezplačno! ~

Gosp. Ferdinand Stuflesser je za tukajšnje župno cerkev
napravil dva nova oltarja. Cena je za to hvalevredno delo prime-
roma nizka. D. lo. pripravoda mojstra. 127 3-3

Knžof. župni urad St. Jurij nad Taborom, 19. aprila 1901.
Fr. Zdobšek, župnik.

Izdela je tudi križeva pota za Jeruzalem, Beledhem, Svet
Pavel, Haerberg, Vojnik itd.